

ROMANIA IN ANULU 1848.

Amentiri si episcde de caletoria.

D.-lui ***

La sosirea năstra in Constantinopol gasiramu situatiunea fōrte schimbata si pe Pōrta intr'o mare incurcatura. O nota remisa cu cāte-va zile mai nainte de catra ministrulu Rusiei, d. de Titoff, incriminā gravu portarea lui Soleiman-pasi'a si cerea cu amenintiarea de-a rumpe imediatu relatiunile, rechemarea acestui delegatu, numirea unui nou comisariu cu insarcinarea de a lucra in tōte in intielegere cu comisariulu rusu, in fine inapoiarea deputatiunei romane asceptate la Constantinopole.

Atunci, cā si astadi, Resid pasi'a erā mare viziru; Aali-pasi'a tienē portofoliulu afaceriloru straine; lordulu Redcliffe, care nu erā inca decātu sir Stratford Canning, erā ambasadoru alu Engliterei. Franci'a erā reprezentata prin generalulu de divisiune Aupick, care succedase în Aprilie baronului de Bourgueney.

Cu tōte cā d. de Titoff nu erā unu diplomatu din scōl'a principelui de Menciokoff si punea mai multe forme in procederile s'ale, tonulu comunicatoriu alu notei s'ale nu rani mai puçinu adūncu pe pōrta. Majoritatea in consiliu erā de parere de-a responde printr'unu refusu. Inse de vreme ce acestu refusu poté aduce resbelulu, se crediū cā ar' fi bine de a sontā mai antāiu dispozițiunile puteriloru straine.

D. Stratford avea o ura vechia in contr'a Rusiei. Intr'o epoca ore-care, cāndu trebui se faca parte din

misiunea Maiestatii S'ale Britanice la St. Petersburg, Tiarciu, nu seiu din ce motive, insarcināsē pe ministrulu seu la Londri'a se-i manifesteze neplacerea ce-i causā acēsta numire. Ei bine, diplomatulu englesu, nu uitāsē acēsta ofensa; din ace'a di elu deveni adversariulu declaratu alu politicei ruse si, la Constantinopole, elu panē in acēsta lupta ardōrea unei resbunāri personale.

Acēsta ura care nu poté fi egalata decātu de anti-patf'a pe care o resēnte sir Stratford in contr'a Franciei, fū esplotata cu dibacta de Turci, cari se vediura ascurati de sprijinulu reprezentantelui Marei-Britanii in tōte daraverile loru cu legatiunea imperiala. Cu tōte astea, acestu spriginu le lipsi in impregiurarea de façia. Sir Stratford, desī continuā a impinge pe Pōrta la resistintia, refusā de-a angagiā guvernulu seu.

Atitudinea generalului Aupick erā mai otarita. — Generalulu, desi nou la Constantinopole, erā fōrte iubit de Turci, si nici unu ambasadoru, din tempulu d-lui Ruffin, nu captivase in acel'asiu gradu, prin calitatile s'ale personale, stim'a si increderea divanului. Mai multu, elu imbrāçiasēsē cu tōta anim'a afacerea Principatelor, si, in eventualitatea unei rupturi intre Pōrta si Rusi'a, elu detasiase mai multi oficiari, alipiti pe lānga legatiune, d. Desaint, astadi colonelu de statu maioru, d. Sabatier, astadi consulu generalu la Alecsandri'a, si capitanulu de artileria Lefrançais, in Bulgari'a, in Serbi'a, in Valachi'a, cu misiunea de a studiā topografi'a acestoru tienuturi si midilōcele loru de aperare in casulu unei invasiuni rusesci. Colonelulu de Margadel, remasu la Constantinopole, fusese insarcinatu a face

unu raportu asupr'a fortieloru militare ale Turciei. Aceste mesuri care nu potusera remané secrete, desceptaserà banuielile Rusiei si acreditaserà in publicu scototulu despre o aliantia între Turci'a si Franci'a.

Cu tóte astea, cându generalulu Aupick, vediéndu cà situatiunea se încordéza din ce în ce mai multu, cerù instructiuni positive dela cabinetulu seu, respunsulu fù cà Turci'a póte comptá pe sêmtiemintele, dar' nu pe sprijinulu efectivu alu Franciei.

Acestu respunsu, pe care generalulu î-lu transmise lui Aali-pasi'a totu cu atât'a neplacere cásí Anibalu cându trebui se parasésca Itali'a din ordinulu Senatului dela Cartagine, otarí pentru asta data sórtea Principatelor. Pórt'a, abandonata ei insasi, siovai si nu se mai gândi decátu a est, cu câtu se va poté mai puçine cheltueli, din calea cea rea pe care apucase.

Ne aflámu de-aprópe trei septemani in Constantinopole, uude toti ministri cari refuserà de-a primí deputatiunea cu caracterulu ei oficialu, dara faceau deputatiloru in particularu cea mai buna primire, inventau feliu de feliu de preteceste spre a ne retené. Ei ne repetáu veciniculu: *bakalum* (trebuie se vedemu) si apoi ce'alalta frasa cu care osmanliulu se mângai de ori-ce: „Déca diu'a de astadi este pentru dusímanulu teu, cea de mâne e pentru tine.“

In acestu intervalu avúi eu cu Resid-pasi'a una întrevedere pe care o însemnáiu cá unu speçimenu de ce'a ce vechii diplomati numiau manegiulu Portiei si pe care amu amintitu-o aiurea. Vediti-i asemenea, in mai multe rënduri, pe Aali-pasi'a, alu carui limbagiu in privinti'a Principatelor erá cu totul diferitu de celu de astadi. I-mi aducu a-minte între alte lucruri cà într'o di, venindu verb'a despre ide'a formarei unui imperiu daco-romanu, la care facea alusiune circular'a comitelui Nesselrode, pasi'a 'mi dîse (nu garantezu pentru esactitatea testuala a cuvintelor s'ale, dar' sum securu de-a reproduce întielesulu): „Déca e verb'a, cându principatele voru ajunge a constitui unu Statu independentu, care ar' fi reulu pentru noi? Intielegu déca acésta independentia aru fi garantata de poteri; cà-ci n'amu dorí se se întemple cu ele ce'a ce s'a întemplat in 1783 cu Crime'a. Ce este unu tribut de trei milióne (de piastri) comparatu cu incurcaturile si cheltuielile ce ne causéza? Óre nu din caus'a loru ne-a venitu de unu seculu tóte resbelele cu Rusi'a? Cându voru fi libere, noi nu vomu mai avé se le aperámu; din contra ele ne voru servi de bariera.“

In ace'asi séra raportaiu acésta conversatiune generalului Aupick, care 'mi dîse: „Aali are dreptate: garanti'a este o conditiune a independintiei, dar' unde se se gasésca acésta garantia?“

Ei bine, astadi garantia nu esista. Cum se face cà limbagiulu nu mai e acel'asiu?

Pe la sfêrsítulu lui Augustu aflaramu cà noulu comisariu alu Portiei in Principate, Fuad efendi (astadi Fuad pasi'a) î-si faceá pregatirile de plecure. In 5

septemvre, deputatiunea parasi la rëndulu ei Constantinopolea. La gurile Dunarei corabi'a nóstra se intalní cu ace'a care aducea pe Solimanu pasi'a la Stambulu. 'Lu gasíu aci cu o luna in urma; ochii i-se umplura de lacrimi cându 'mi vorbi de Români si de siederea s'a la Bucuresci. Faptulu e cà elu fúse primitu aci cum nici odata vre-unu Turcu nu fúse primitu înainte si dupa dênsulu. Nemicu nu-i lipsise: mâncare buna, locasiu bunu si restulu. Restulu fusése care 'lu încântasé mai multu. Numai amintirea 'lu transportá într'unu feliu de extasu.

Astadi, Solimanu pasi'a, dupa-ce a ocupatu in mai multe rënduri ministeriulu, este guvernatoru alu unei provincie óre-care din Asi'a. Cátu despre Români, cari crediusera unu momentu cà se potu bisuí protestarea Turciloru, ei eráu pe aci se platésca scumpu gresiél'alu.

(Va urmá.)

Ostasiulu din Romani'a.

Colo josu in poenitia
Este-o dalba casulitia,
Si in juru de cas'a dalba
Se estinde cá o salba
O gradina de flori plina;
Er' in mijlocu de gradina
Se inaltia catra nori
Arbori verdi incantatori,
Dar' sub arbori ce se vede?
Unu frundisiu umbrosu si verde,
Unu locu dulce de recóre
Unu locasiu de dînisióre!..

* * *

Intr'o dalba deminétia
Colo 'n gradin'a marétia
In frundiariulu de recóre
Intre flori mirositórie
Stá cu anim'a 'n tristétia
Unu voinicu frumosu la façia
Si-o copila 'ncantatória
Juna, dalba cá o flóre.

„Ah! tu mergi, me lasi, baditia?
(Dice mandr'a copilitia).

Ce frumóse-su tóte!..

Chiar' acum'a si-scóte

Auriulu sóre

Façi'a lucitória

Dintre munti cu flori

Verdi, incantatori.

Ici prin gradinióra

Mii de fluturi sbóra,

Mii paseri s'avénta

Si prin arbori canta,

Vesel'a gradina

Si poén'a lina

Pare-ti cà-i unu plaiu

Din ceresculu raiu,

Mandrii fluturai

Par' cà-su angerei,

Paserile-usióre

Par' cà-su dînisióre,

Si canteculu loru

Par' cà-i versu de doru,

Séu unu dulce graiu

Din frumosulu raiu!...

Tóte-su mandre pe sub sóre,

Tóte-su dulci si rapitória!

Ah! si totusi cum se póte,

Cá se lasi aceste tóte?

O! baditia, angeru dulce,

Stài, te rogu, si nu te duce!..."

— „Angeru mândru de dulcétia!

(Dice dinsulu cu tristétia

Sarutandu-o linu in fačia).

Tóte-su mândro pe sub sóre,

Tóte-su dulci si rapitória!

Vesel'a gradina

Si poén'a lina

Pare-mi cà-i unu plaiu

Din ceresculu raiu;

Ér' tu copilióra

Esti o dñisióra;

Faci'a-ti iubitória,

Pare-mi cà-i unu sóre,

Si cu tine alu meu traiu

E mai dulce, cá si 'n raiu!...

Ah!.. dar' ce-mi ajunge mie

Acestu raiu de veselia?

Ce-mi ajungu aceste lunci,

Acestu traiu cu dñle dulci?...

Tóte-aceste-mi-suntu amara

Candu eu vedu ca a-mea tíera

N'are dñ de veselia

Ci totu plânge in robia!

Tóte-aceste-mi suntu uríte

Candu eu vedu cà a mea ginte

N'are dñle de placere

Ci suspina in durere!...

Nu plange dar', angeru dulce,

Eu in lupta me voiu duce...

Audi bucinulu cum suna?...

Vedi voinicii cum s'aduna?...

Eu me ducu in batalia

Se me luptu cu vitejia

Pentru scump'a Romania, —

Dar' acusi unu angeru dulce

Din batai me va aduce

Si-apoi cine va fi óre

Mai ferice pe sub sóre

Cá si noi, o! scumpa flóre?!“ —

Ast'felu dñce elu cu dulce

Si voesce a se duce;

Dar' copil'a jalnicu plânge

Si cu focu in bracie lu-stringe.

„O! tu angeru scumpu alu meu!

Ce se facu acum'a eu?

Ce-mi ajunge acum mie

Acestu plaiu de veselia?

Ce folosu de floricele,

De pomuti si pasarele?...

Fluturasii sburatori

Voru fugi de-a mele flori,

Florile-mi se voru uscá

Déca tu me vei lasá;

Paserile doine dulci

Nu-mi voru mai cantá prin lunci

De voru sci cà tu te duci.

Pentru mine acestu plaiu

Nu va fi mai multu uu raiu

Ci unu iadu cumplitu de gele...

De doreri si plansuri grele...

O! baditia, angeru dulce!

Stai, te rogu, si nu te duce!“

— „Scump'a mea, tu angeru blandu!

(Dice elu de nou, oftandu).

Dulce-i versulu linu de doru,

Dulce-i glasulu de amoru!

Dar' candu gintea-mi e 'n robia

Multu mai dulce mi-pare mie

Glasulu tristu de batalia!...

Audi bucinulu cum suna?

Vedi voinicii cum s'aduna?...

Nu plange dar', angeru dulce,

Eu in lupta me voiu duce

Voiu luptá cu barbatia

Pentru ginte si mosia, —

Dar' acusi o óra dulce

Din batai me va aduce

Si-apoi cine va fi óre

Mai ferice pe sub sóre

Cá si noi, o! scumpa flóre?!“ —

Ast'felu dñce cu 'nfocare,

Si cá ventulu iute sare

P'unu calu ageru fora splina

Si lasandu casuti'a lina

Se departa si se perde

Peste campu in codrulu verde.

Ér' frumós'a copilióra

Plange-amaru de stà se móra.

* * *

Unde-i dómme, unde-i óre

Cu-alui facia 'ncantatória,

Unde-i mandrulu voinicelu,

Dragulu fetei tinerele?..

Colo susu prin codrii verdi

P'intre munti si prin livedi

Trece dinsulu totu sburandu

Cá unu vulturu, cá unu ventu.

Si cum merge, 'n a sa cale

Lunci si codri, munti si vale

Tóte, tóte plangu cu jale!

„Stài voinice, nu te duce!

(I graesce lunc'a dulce.)

Cà-ci pe candu tu dela tíera

Vei veni p'aice éra

Mandr'a t'a cu veselu graiu

Va fi dusa colo 'n raiu!..."

„Stài voinice (codru-i dñce).

Nu lasá unu traiu ferice!

Cà-ci precandu tu dela lupta

Vei veni cu spad'a rupta

Mandruliti'a-ti iubitória

Va fi dusa colo 'n sóre!..."

„Stài baditia, nu te duce

(Par' cà-i striga mandr'a dulce)

O! tu angeru scumpu alu meu,

Stài, cà-ci moru de dorulu teu!..."

Dar' elu merge mai nainte...
 Că-ci elu sci că pentru ginte
 Pentru tiéra si mosia
 Avemu santa detoria
 Se jertfimu intr'unu momentu
 Totu ce noi avemu mai santu
 Si mai dulce pre pamentu:
 Bani, poteri, amoru, avere,
 Si viétia, candu se cere!...

Sinu-i tristu cu doru se bate
 Dar' elu merge mai departe,
 Pintre munti verdi totu pasiesce
 Si 'ntru sine-asia graesce:

„Dulce-i versulu linu de doru,
 Dulce-i glasulu de amoru!
 Dar' candu ginte-mi e 'n robia
 Multu mai dulce-mi pare mie
 Glasulu tristu de batălia!
 Vécuri multe-amu suferitu,
 Dar' adi tempulu a sositu:
 Liberi, veseli se traimu,
 Séu in lupta se morimu!...“

Clusiu 1877.

Petru Dulfu.

PETULANTULU.

Comedia in 5 acte
 de

Augustu Kotzebue.

(Continuare.)

ACTULU V.

(demanéti'a.)

SCEN'A I.

Fridericu (intra incetu pe usia.)

Inca nu e nime aici? Sum fórte curiosu ce impresiune voru face intemplantile de adi nópte. Verisiór'a mea care nu crede in fantóme s'au spariatu cum se cade, acum'a de siguru dórme, si eu ar' trebui se vorbescu cu Babetta, care de comunu se scola fórte de tempuriu si canta (asculta la usi'a Babettei) — asia e, dens'a emuléza cu privighiatórea. — Déca asiu poté intrá acum la dens'a. Dar' mi se pare că audu venindu pe matusi'a. Acum curagiu *Fridericu*, că-ci de siguru va veni cá o para de focu.

SCEN'A II.

D.-n'a Langsalm, Fridericu.

(ese inspaimentata din odaia ei.) Ah nepóte! aici esti? 'mi pare fórte bine.

Fridericu:

Buna demanéti'a iubita matusia. Dupa cum mi se pare nu ai dormitu bine.

D.-n'a Langsalm:

(cu tonu linu.) Nu am inchisu ochii de locu.

Fridericu:

Chiar' asia am patitu-o si eu.

D.-n'a Langsalm:

Cum asia? Pentru ce?

Fridericu:

Spunendu-ti dreptu, strabun'a nóstra e mintiunósa.

D.-n'a Langsalm:

(Se uita spariata la densulu) *Fridericu, Fridericu!* ai grigia că pecatuesci.

Fridericu:

Nu s'a ivitu stramosi'a.

D.-n'a Langsalm:

Ba dieu s'a aretatu.

Fridericu:

Eu am totu asceptatu-o dar' inzedaru.

D.-n'a Langsalm:

Decumv'a ai fi fostu la mediulu noptiei aici in sala....

Fridericu:

Am intardiatu puçintelu.

D.-n'a Langsalm:

Ah nepóte! Eu am vediutu-o.

Fridericu:

D.-t'a?

D.-n'a Langsalm:

Ór'a din urma a sositu.

Fridericu:

De unde provine fric'a acést'a neintemeiata?

D.-n'a Langsalm:

E o dicala vechia in famili'a nóstra. Carui'a i se areta strabun'a acela peste siepte septemani móre.

Fridericu:

Nu crede matusia, acelea suntu numai povesti.

D.-n'a Langsalm:

Taci! Sum desperata de totu, si tóte aceste le atribuediu singuru la ace'a că am tractatu reu cu consoçiuulu meu si cu tine iubite nepóte.

Fridericu:

Cu mine? Mie nu mi-ai gresitu nemica.

D.-n'a Langsalm:

Nu crede. Voiescu inse a-mi usiorá consciéti'a inainte de a mori. Pre tatalu-teu l'am sedusu la facerea testamentului.

Fridericu:

Cum asia?

D.-n'a Langsalm:

Candu erá aprópe de mórte eu l'am silitu alu subscie nesciindu densulu ce face.

Fridericu:

Frumosu!

D.-n'a Langsalm:

Aici e (scóte din sinu o scrisóre si o dà lui *Fridericu*) rumpe-lu — arde-lu, lasa in pace pe Doris că nu e pentru tine, si me iérta nepóte că se potu mori liniscita.

Fridericu:

(la o parte) Acum odata mi-a succesu vicleni'a, — (cu tonu inaltu) Bine matusia, eu te iertu, din parte-mi poti mori fara a te mustrá consciéti'a. — Ha! ha! ha! (ride si fage cu testamentulu in mana.)

D.-n'a Langsalm:

Elu ride? Ce va se dteca acést'a.

SCEN'A III.

D.-n'a Langsalm, Doris.

Doris:

(ese infricata din odai'a ei si dteca cu tonu linu)

Buna demaneti'a mama. Cátu esti de palida.

D.-n'a Langsalm:

Cá si tine.

Doris:

Ah! Eu am avutu o visiune infiorátore.

D.-n'a Langsalm:

Si tu? e cu potintia?

Doris:

Verulu Fridericu m'a amagitu a séra ca me va rapí, cá amorulu si legatur'a nóstra se fia cu atátu mai romantica.

D.-n'a Langsalm:

Mai incolo.

Doris:

Mi-a dtsu cá se me imbracu cá o fantóma, si asia se esu din odai'a mea la mediulu noptiei.

D.-n'a Langsalm:

Cá o fantóma?

Doris:

Cunoscându-te pe d.-t'a si vofindu a fini caus'a acést'a cátu se póte mai curundu m'am invotitu la mascarea acést'a.

D.-n'a Langsalm:

Tu? Tu ai fostu dara?

Doris:

Ah! scumpu am platitu-o eu acést'a, cá-ci de-abia am esitu din odai'a mea, éta mi se ivesce o fantóma in-spaimentátore.

D.-n'a Langsalm:

Si cum prospiciá?

Doris:

Avea ochi mari si incrunutati, córne si unghii lungi,— cu unu cuventu o muiere betrana si mirsiava.

D.-n'a Langsalm:

Sermana copila (la o parte) de frica nu m'a cunoscutu.

Doris:

Mi s'a parutu cá au esitu din odai'a d.-t'ale.

D.-n'a Langsalm:

Ai dreptu. Lucru blastematu, acum pricepu tóta comedi'a si ce ai facutu in momentulu acel'a?

Doris:

Am strigatu si am fugitu.

D.-n'a Langsalm;

Er' fantóm'a?

Doris:

Au strigatu cá si mine, — cá fugit'a ori ba, nu sciu.

D.-n'a Langsalm:

Ah iubit'a mea, pe amendóue ne-au insielatu cum-plitu.

Doris:

Cum asia?

D.-n'a Langsalm:

Eu am fostu fantóm'a ace'a.

Doris:

D.-t'a?

D.-n'a Langsalm:

Blastematulu si afurisitulu de nepotu, m'a insielatu de m'a imbracatu in masca, si de frica i-am marturisitulu tóte, i-am datu indereptu testamentulu tatalui seu. Ascépta misielule si vulpe astuta cá te voiu inventiá eu! Dar' unde e barbatulu-meu se am celu puçinu unu obiectu asupr'a carui'a se-mi pótu resbuná.

Doris:

Déca stá lucrulu asia, eugetu cá va fi cu multu mai bine cá se ne prefacemu cá nu scimu nemica, cá-ci din contra pe lînga rufnea care am patitu-o inea ne voru si ride.

D.-n'a Langsalm:

Me 'nadusia mani'a trebue se-mi resbunu.

Doris:

Incetu mama, mi se pare cá audu venindu pe cinev'a, curagiu cá se nu observe nemica.

(Va urmá.)

Veseli'a mea.

Draga veselia, cu tine-am nascutu

Din leaganu cu tine cá frati am crescutu!

Lasatu-m'ai astadi!... o unde te-ai dusu?

Draga sorióra! unde te-ai ascunsu?!

Cu tine sburát'au scumpe naluçiri

Cá tainice siópte de sînte iubiri;

Sburát'au cá vîntulu frumóselorú dióri

Cá vesel'a roua din parulu de flóri!

Sburát'au cá visulu tenerú fecióre

Cá dorulu fierbîntú din simlu ce móre;

Cá lacrimi uscate din ochi desperati

Cá sufiete blânde din cei repausati.

Lasatu-me-au singuru, cu gela-mi amara

Pre-a lumei pustia, fara de hotara,

Cum frundiele lasa, vescedu si palitu,

Unu pomu in campia, de trasnetu lovitu.

Ioana S. Pau

Despre Vestminte.

Vestmintele de multu tempu suntu obiectulu unorú cercetari numeróse si studii serióse.

Câte voci competiute si serióse asemenea nu s'au redicatu pentru a bicuiú acést'a cestiune in favórea igienei? Avertismentele inse totu-de-a-unu'a aa remasu sterile.

Este óre, prin urmare, unu cuventu de-a nu mai abordá acésta cestiune? Fara indoicla cá nu, — si vócea nóstra trebue mereu se redice acésta cestiune, cu tóta reclamatiunea elegantelorú si cochetelorú cetitóre, spunendu aci câtevav'a cuvinte:

Este foarte dificilul de-a se ști din ce anume se compunea îmbrăcămintea familiei lui Adamu, cu toate că bibli'a ne reprezintă pe primii noștri părinți acoperiți cu girlande de foi; este probabilul dar' că foile late ale unor plante le puteau oferi o stofă cu totul preparată pentru a-i scuti contr'a insectelor și intemperierilor sezonelor.

Asemenea este imposibilul de-a se indica într'unu modu exact, cam la ce anume epocă omul a fost în posesiunea unui vestimentu complet; cu toate că femeia, chiar' din etatea sa cea mai fragedă, știe a țorci lână și a fabrica țesături groase.

Evreii purtau o tunică, rochia și o manta; rufarii le eră necunoscută și capul n'a fost acoperit decât sub Romani, cari întrebuntau pentru acestu scopu o cută din tog'a lor: mai tardiu s'au ivit caciulele de lână (bonet), pe urma de fulgi și la urma de metasă.

Civilizațiunea aduse apoi cu sine luxul și capriciile sale, și prob'a o găsim în costumele bogate ale grecilor.

Rufarii apară sub domnia lui Augustu, și către secolul alu VIII, luxul se accentuă: ier'na pei de miei și blănuri somptuoase, er' ver'a comisiune de lână strinse pe talia și haine largi deschise pe de laturi.

Igien'a în toate aceste transformări, a jucat un rol foarte pușin important. Unele părți ale corpului fură acoperite, altele gôle, și ne este imposibilul a descrie fazele prin cari a trecut hain'a și pantalonul, din ce în ce mai lungi, scurți, largi, strimți, hain'a franceză seu că còda de morun, și pantaloni scurți numiți laba de elefantu.

Vestimentele ambelor sexe, cari nu diferiau multu, pușin câte pușin se departară unele de altele, și este foarte probabilul că în ce'a ce privește fondul lor actualu nu se voru mai departă; dar' în ce'a ce privește form'a și volumul lor, precum și varietățile lor atât de numeroase și monotone potu fi marginite.

Nu potemu în destulul blamă mod'a, care consistă pentru femei în a-și descoperi brașiele, peptul și spatelul, pentru de-a bravă de-odată și caldur'a dintr'unu salonu de balu și inconveniențele unei nopți gerose până a ajunge acasă.

Cele trei regnuri ale naturii ne dau materii susceptibile după ore-cari preparatiuni prealabile, de-a se forma țesături.

Din regnul mineralu foarte pușine substanțe sunt întrebunțate; în schimb înse regnul vegetalu ne dă materii numeroase, s. e. canep'a, inul, bumbacul, paile și cauciucul.

Regnul animalu ne dă lână (cea de oie mai întrebunțată), perul diferitelor animale, șale, peiele, puful unor paseri, metasa și puful moluscelor.

Toate aceste materii trecu prin preparatiuni speciale înainte de-a deveni o țesătură usioră seu deasă, mai multu seu mai pușin igrometrică, și cari preparatiuni sunt foarte vatematice pentru lucrătorii cari se ocupa cu ele.

Canep'a trece prin patru operatiuni importante: topirea, sdrobirea, melitierea și peptanarea.

Topirea are de scopu de-a departă dela firele de canepă toate materiile gumose și resinose, cari se lipesc unele de altele; sdrobirea este destinată pentru a departă fibrele lemnoase dela suprafața tigiului și a le asiedia regulat; melitierea divide firele după natur'a și lungimea lor, pentru ale reuni pre urma în fuior.

Asupr'a bumbacului se facu trei operatiuni importante: desfacerea de ghiocă, vatematice prin pravul care-lu degaje.

Cauciucul se taie în stare brută în bucăți apoi în fricele, și deparat pe nise bombine ocazionale, se tratăza cu esența de terebentină; asupr'a penelor este de ajuns alu lasă se se usce pușin, pentru a forma o siediatură impermeabilă.

Paile, înainte de-a servi la confecțiunea pelariilor stău unu tempu ore-care în apă, și în țările unde se practică această industrie pe o scară mai întinsă, decompozițiunea acestor materii în apele curgătoare seu stagnante dau nascere la produțiunea de miasme perniciose.

În preparatiunea lânii, peilor și metasării se gasesc asemenea o multime de operatiuni fatale lucrătorilor.

P. Medic.

Poesii populare.

[Urmare din nr. 33.]

IV.

Cucule cu pene sure
Ce cântă ver'a prin padure
Dù-te la neică și-i spune:
Că arde inim'a 'n mine
Că unu cuptorasu de pâne
Care-i arsu cu lemne bune.

V.

Cucule cu pen'a sura
Care cântă la noi pe siară?
Vin' la neică se-ti dau gura.
— De-ar' fi cucul unu voinicu
Eu l'asiu prinde ibovnicu,
Dar' cucu-i o pasareă
Nu știe ce-i dragostea,
Și cucu-i pasere mica
Nu știe de ibovnica.

VI.

Busuicocu roșiu, voiosu,
Ce veste-i pe vale-n josu?!
— Veste bună nu prea bună
— Moru dusemănele de ciuda,
— Dusemăna galbinișoasă,
— Ce-i pe mine manișoasă
— Că-ce m'a facutu frumșoasă.
— Nu-su frumșoasă, nici n'am fostu
— Omu teneru din fire-am scosu,
— Nu-su frumșoasă, nici n'oiu fi
— Omul știu inelului...

VII.

Dù-te doru până e noru,
Că deca sa senină
Mai departe te-oiu mênă;
Nu te mênă cale departe
Far' de-unu césu și jumătate.
Dù-te doru unde te mênă
Și te-asiédia unde-ti spunu
La badiu la capetăiu,
Se nu pòta odichni
Pan' la mine n'a gândi...

Elisabet'a Balle.

REVISTA.

Damele romane din Gherla s'au intr'unitu in 11 a. l. c. st. n. la casa d'omnei Ludovic'a Borgovanu n. Antonu si au luat nobil'a hotarire de a pune inceputulu la unu *Fondu pentru ajutorarea mai alesu in casu de morbu a eleviloru lipsiti ai Institutului pedagogicu a Diecesei de Gherla*. Acestu inceputu voru se-lu puna prin arangeara unei loterii de manufacture adunande dela tote acelea gentile romane cari luandu in consideratiune santienea cauzei voru benefoci a concurre cu lucrarile lor la realizarea nobilei intentiuni a d.-loru s'ale. Administrarea toturor agendelor s'au incredintiatu unui comitetu compusu din urmatoarele domne si domnisiore: Mari'a L. Bercianu presidenta, Ludovic'a Borgovanu n. Antonu v.-presidenta si comptabila, Ann'a C. Popu secretara, Elen'a Biltiu cassaria si tener'a nostra colaboratoria Mari'a C. Popu manipulanta. — Oftandu deplinu succesu soreloru nostre din Gherla, le punemu la dispositiune diurnalulu nostru pentru de a se adresá prin elu la generositatea si acelor alalte sorori romane, cari asemenea speramu cá nu voru intárdiá a le intinde nobilulu loru succursu.

Cestiunea retiparirii cartiloru besericesci s'a resoltatu prin sinodulu Romaniei asié cá tote cartile besericesci se se tiparésca in doue editiuni dintre cari un'a se fia cu litere cirile, ér' alt'a cu litere latine — ambele cu forte mici modificári de textu; — si apoi ambelor editiuni se li se dee unu caracteru officialu egalu, remanendu in voia libera a clerulu si poporulu cá se se folosésca de editiunea mai convenabila culturi si starei s'ale individuale.

Provincia metropolitana de Alb'a-Julia-Fágárasiu este mai progresista in acésta privintia, — cá-ci acést'a lapedandu de totu hieroglifelu lui Cirilu, a inceputu a publica tote cartile besericesci cu litere latine si cu textu curatitu de tote elementele straine frumsetiei limbei romane.

Facultate de teologia in Romania a propusu a se infientia P. S. S. Parentele Ghena die episcopulu Argesiuului, offerindu totu odata spre acestu scopu diumetate din salariulu seu' — Trebuintia unei culturi mai inalte pentru clerulu din Romania fiendu de multu adencu semtita speramu in realizarea propunerei Par. Episcopu alu Argesiuului, caruia i-i gratulamu din anima pentru nobil'a initiativa si generosulu seu offertu multu mai elocinte decatu ori-ce cuventu de lauda.

Siedinti'a publica arangiata de Societatea de lectura a junimeii dela Institutulu pedagogico-teologicu din Sibiu in 29 nov./11 decembrie a. c. intru memori'a Marelui Archipastoriu Andreiu, a succesu forte bene. Cu acést'a ocaziune s'a esecutatu urmato'ria Programa:

1. „Curvare ocasionala,“ rostita de Nicolau Borza, cl. curs. III. — 2. „Ursita mea“, choru a voci barbatesci compusu de G. M. Stephanescu, esecutatu de chorulu societatiei. — 3. „Insemnatarea limbei, — in specialu la poporulu románu,“ disertatiune de I. Sandor, cl. curs. III. — 4. „Vespasianu si Papinianu“, dialogu de I. Negruzzi, rostitu de V. Doms'a, cl. curs. II si I. Pinciu, cl. curs. I. — 5. „Barcarola venetiana,“ traducere — si „Copilulu,“ poesia de D. Bolintinenu, music'a de Flechtenmacher, cantata solo de V. Bologa, cl. curs. II, acompaniatu pe Piano-Forte. — 6. „Incátu potemu judeca internulu unui omu dupa esterioru,“ disertatiune de R. Furduiu cl. curs. III. — 7. „Oda la statua lui Michailu Vitézulu,“ poesie de V. Alexandri, declamata de I. Micu, cl. curs. II. — 8. „Cántecu ostasiescu,“ choru a voci barbatesci de G. M. Stephanescu, esecutatu de chorulu societatiei.

In preser'a serb. **Slui Demetriu** unu numeru frumosu de preoti si inteligenti din Selagiu s'au intrunitu la casa Dlui protopopu

a Sarvadului si parochu a Santaului *Demetriu Coroianu* si i-au descoperitu sentiementele lor de stima si recunoscintia pentru zelulu nefatigatu desvoltatu de densulu in lupt'a pentru inaintarea besericeii si scolei romane nationale si imbunatatirea starei preotiloru si invetiatoriloru districtuali si mai alesu a desceptarei si luminarei poporulu romanu.

Comedia romana tradusa in limb'a magiara. Talentatulu poetu si colaboratoriu ord. alu diurnalulu nostru *Dlu Petru Dulfu* a tradusu in limb'a magiara interesant'a comedia a laureatulu bardu alu gintiei latine *D. Vasilie Alexandri* intitulata „*Creditorii*.“ Intendatur'a teatrulu magiaru din Clusiu a primitu acésta comedia („*A hitelezök*“) si preste puçinu o va representá. — *Dlu Dulfu* va se mai traduca in limb'a magiara inca si alte opere teatrale romane.

Colectiune de poesii religiose-morali. Tenerulu poetu si colaboratoriu alu diurnalulu nostru *Dlu V. B. Muntelescu* si-a adunatu intr'unu tomu poesile s'ale religiose-morali lucrute cu multa diligintia in decursu de mai multi ani, si preste puçinu va se le puna la dispositiunea publiculu románu. Suntemu prea securi ca atátu clerulu cátu si corpulu invetiatorescu si poporulu sciutoriu de carte se va grabi a-si procurá acestu opu care va avé menirea unui „*Vade mecum*“ si asié se va poté ceti cu folosu de contra toti membrii ori-carei familia románe.

Aritmetica. Esercitiu practice: Cu frangerile decimale si vulgare. Practica italiana. Raportele si proportiunile. Regul'a de trei simpla si compusa. Calcululu procentelor, rabateloru si alu intereselor. Regul'a societatii simpla si compusa. Calcululu alegatiunei, alu suprafetieloru si alu volumeloru cubice. Pentru anii din urma ai scolei primare. Lucrata de *Joann Dariu*, invetiatoriu la scola primara din Satulungu. Incátu pentru valorea literaria a acestui opu credemu a fi de ajunsu a insemná ca acela a fostu esaminatu de o comisiune de profesori si invetiatori, si e adoptatu cá manualu de invetiamentu in scolele din provincia metropolitana a Sibiuului. Pretiulu unui exemplariu brosiuratu e 45 cr. si se póte procurá dela Libraria H. Zeidner din Brasiovu.

Responsu la Originile Craiovei. Scriere volanta. prin care *D. lu N. Maldarescu* din Craiova combate scrierea *D. lui B. P. Hasdeu* despre „*Originile Craiovei*“ publicate in „*Column'a lui Traianu*“ si trasa de acolo si in brosiura separata.

† Dr. Josifu Hodosiu,

asesoru si referinte scolariu alu consistoriulu archidieceasanu greco-orientalu romanu alu Transilvaniei; membru alu Academiei románe din Bucuresci, membru ordinariu si secretariu II alu Asociatiunei Transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporulu romanu etc.

la 12 ore a noptiei 27 Novembre (9 Decembre) a. c. in anulu 59-lea alu etatiei, 23-lea alu fericitei casatorii, provediutu cu santele taine, dupa unu morbu indelungatu si-a datu blandulu sufletu Creatoriulu. Inmormentarea s'a facutu Dumineca in 30 Novembre (12 Decembre) la 2 1/2 ore dupa amedi in cimiteriulu besericeii gr. or. romane din suburbiulu Josefina. Sibiu 28 Novemvre (10 Decembre) 1880 Ann'a Hodosiu nascuta Balinth, soçie. Enea Silviu, medicinistu la universitatea din Vien'a an. IV.; Ann'a Letitia maritata Dr. Oncu; Simionu Sabinu, aspirantu de oficieru in reg. 50; Iosifu Alexandru, studinte in cl. 8 gimn.; Iumiu Bruta, stud. cl. 5 gimn.; Ulpiu Traianu stud. in scolele comerciale din Bucuresci; Amosu Nerva, stud. in cl. 1 gimn. si Roma Victori'a, fii si fiçe. Carolin'a Balinth, veduva protopopésa din Rosia de munte, sócra; Dr. Nicolau Oncu, advocatu in Aradu, ginere. Zenoviu Hodosiu, preotu in Bandulu M. si Joann Hodosiu, preotu in Bandulu de Câmpie, frati.

— **Amiculu si Colaboratorele nostru Dr. A. P. Alessia** avutu de-a indura o lovitura teribile si deprimato're. Densulu a pierdutu ce a avutu mai scumpu, pe cene a avutu mai iubit, pe bun'a s'a mama *Palagia Alessi* nasc. *Popu* pe care a inmormen-

tatu-o în 13.25 dec. a. c. în cimetierul besericeii gr. c. din Sangeorgiu Nasedului. — Înmomentarea pré-demnei matrone române s'a făcutu cu o ceremonie rară, asemenea careia n'a mai vedutu Sangeorgiu de tempu înmemorialu.

Au funcționat sub pontif. d.-lui protopopu onor. Simo onu Tanco urmatorii preoti: Vasile Groze parochu în Maieru, Prots. ginas. Leone Pavelea și Maximu Popu, — Greg. Popu par. în Feldru, Nicolae Georgitia par. în Dva mica, Silviu Schorc'a capelanu și colaboratoriu ordin. a diuarului „Preotulu Rom.” preotii din Rodn'a Gerasimu Domidesi Pamt. Grapini colaboratori ord. ai diuarilor noastre, Joanu Neamtiu preotu neo-ordinatu. A asistatu unu publicu forte numerosu desu era di de lucru și tempulu ploiosu si tina. Cimetierulu besericeii fu aproape îndesutu de poporulu adunatu.

Capelanulu Schorc'a a rostitu unu cuventu funebrele forte potrivitu, luându-si de toaga „Mortea că judecătorea fapteloră îndepente în viața.” Pîn o elocinția rară, propria acestui bravu preotu teneru, a scitun storce lacrimile numerosulu publicu ce era de față, luându elogiurile cele mai frumoșe dar bene-meritate repausatei, redicându-i virturile s'ale că consorta, că femeia, că creștina, că mama și cetățina de modelu.

Acestu cuventu funebrele se va publică per extensum în „Preotulu Român” — Aici lasamu se urmeze numai în estrasu scuritu, unele momente cari și precum le-am potutu paștră în memoria :

— „A fostu o femeia modelu în toța privinția, unu esemplu de bunătate, diligenția, nobilita și mar'animia, o adeverata matrona romana. — Ca soțu esemplu de credinția și devotiune față de soțulu ei, — că creștina era atâtu de tare în credinția ei eredită încatu era mai gata a suferi mörtea decâtu a se abate dela prescrișele religioșii s'ale; — odată se află mai pe patulu morticii, preotulu o dispensă dela postu, ce'a ce i-se prescrișe și de medicu, înse densă dochiara nerevocaveru cumcă mai voia a suferi mörtea decâtu a se abate dela dătinile în cari a crescutu și pre cari le conservă cu toța sumpetatea.

„În societate era o personificațiune de bunătate. Nu intră în cas'a ei unu seracu care se nu fia ajutat, nu intră unu necajitu se nu fia mangaiat și unu lipsitu se nu fia ajutat.

„Binefacerile s'ale le scit și cunoscă mai bine consatenii și vecinii ei, cari în semnu de recunoștința au venitu în numeru atâtu de frumosu că între lăbrenii de dorere se-o petreca la momentu.

„Scopulu ei principale era fericierea copiiloră sei pre cari i-i iubiă cu o adeverata pasiune, — era o adeverata Veturia și Cornelia. Nu crutiă ostenele, nu crutiă nemica pentru fii sei. — Pre-candiu unu fiu alu ei mai mare era că militariu garnisonatu în diferitele orășe ale Transilvaniei, densă nu crutiă nemicu pentu de alu ceretă. — Si în unu siru lîngu de ani cătu a studiatu fiulu ei celu măi micu — amiculu nostru Dr. A. P. Alessi — ce se alla astadi că prof. în Nasedu, prin școalele din Nasedu, Bistritia și Blasia, veder pe acēsta femeia în mediulu noptii amblându cu desaga în spate, întrebându dela omu la omu nu cum'va voru duce desaga cu cele de lipsa la fiulu ei. A fostu modelu de economă și de diligenția. Sateții vorbescu cu multu respectu de diligenția acestei femei care amolă din nopte în nopte pre tôte delurile pentu a-si agonisi cele de lipsa că se-si pōta cresce familia. Alatură cu soțulu ei a muncitu precum rarū au muncitu doi ōmeni. Cu multu sudōre si-au cumpertat mosia și si-au făcutu o stare buna. Muncă și diligenția erāu într'unite în densă — i-i deveniseră patima.” — O plangu îi ei, soțulu ei, multimea de nepoti și numereșele neamuri dar' mai multu o deplange amiculu nostru care mai multu acēsei are a-i multiumi amblarea la școala și positi'a în care a ajunsu; și dorerea animei s'ale pentru perderea mamei s'ale i-a maritu-o încă si împrejurarea că n'a fostu ferice de-a audī din gur'a ei cuventulu de adio maternu; că-ci candu a sositu a-casa a aflatu-o mōrta. Împartasimū din anima doliulu amiculu nostru, oftându-i densulu consolare dela Domnulu, er' adormitei repausu lînu și fericiere eterna!

— Juliū Bărdosy inspectoru r. scolast. alu comitatulu Jasi-gi'a, Cumani'a mare și Solnocu dimpreuna cu soții s'a Irin'a nasc. Nistoru, în numele lorū și alu copiiloră minoreni Corneliu, Valeriu și Aureli'a cu anima sfiasata de dorere anencia, că prea iubit'a lorū fiica *Outi'a* în etate de 6 ani și 2 luni în urm'a unui morbu îndelungatu de scarlatu a încetatu din viața. Remasitiile pamentesci ale préplacutei copile s'au astrucatu în 24 Novembre a. c. la 3 ore dupa amēdi. — Fia-i repausulu lînu și memoria binecuvantata!

— Aloisia Paulu nascuta Popu tener'a socia a d.-lui preotu Joanu Paulu a repausatu în comun'a Poiniti'a, la 29 Novembre a. c. st. n.

Gacitura de semne

de

: : 75[0.0

8756[3370?0

876[3376 [0.3][0 .75 2095

[5 25 8650 .5 0!0 —5[60 3.370

]0!80 [3376 .5 0!0 —5[60 3.370

]0—5!670 .50! 27:—0 3.370

73[60 5, 2[0?0 [5 96 [87:2:85	:0760[: 9: 1.70?0]375 :6—: ?0 13[870 —483760 :07075: ! 5857!: 3375]6[0 ?0[60 15875[:83760
:69: 96 :26: .5 .370	
.5!870]:8: ?62578:85	
]6 :?0 :87656 :9370	

57 :?2:]870?0 5 [75.6!86:

.5!870 !86: [5 3 !087690

[75.6!863]6 ,37:]:692:75

: : ? : 93785 3]5 6 ,690

:75]]:1.76.

Gacitura trelanghiulara.

De Joanu Dicu-Decanu.

Cuventulu întregu ne dă numele unui statu din Europ'a.

Dēca stergemu liter'a din finea cuventulu ne remane unu substantivū în pluralu.

Stergēndu inca un'a litera ne remane totu acelu cuventu, dar' în singularu.

Dēca stergemu inca una litera ne remane numele unei cetati de renume stravechiu.

Stergēndu inca un'a litera ne remane numele întenciatoriulu acesteii.

Dēca mai stergemu inca una litera ne remane unu cuventu pre care Demostene nu-lu potea esprimă.

În fine stergēndu inca un'a litera remanemu cu o singura litera, cea mai grea de esprimatu pentru copii.

Gacitura numerica.

De Virgiliu Brendusianu.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16.

Numele unui erou și martiru alu Romanismulu.

3. 5. 7. 10. 2. 7. Numele unei cetati a Transilvaniei.

2. 6. 1. 7. 6. 9. 2. 7. Numele unei luni din anu.

2. 13. 10. 7. 15. Numele unui conducatoriu alu evreiloru.

2. 13. 1. 6. Numele unui profetu.

2. 8. 5. 2. 7. 3. 15. 10. 16. 14. 11. Numele unui imperatore alu Romei.

2. 5. 2. 9. 2. 16.) Numele alorū douē principate

10. 2. 5. 15. 16. 2. 6.) supuse Austriei.

— Terminulu pentru deslegare la tôte trei e 19/31 Decemvre. Intre gacitori se voru sortiă icōne, carti și note musicalie.

Post'a Redactiunei.

P. I. Sc. în **BI.** Suntemu de accordu. Cu tôte acestea se lasamu pre **V.** a-si jocă halaripulu; că-ci s'a demascatu de-ajunsu că se-lu cunōșca toti ce platesce.

T. S. în **R.-b.** Nu ne detoriti nemicu pe trecutu, si asiē nici ca ve ceremu — *Ve rogāmu inse de spriginu pe venitoriu.* Nici pre d-vōștra nici pre ceialalti prompti platitori nu trebuie se ve superō scrisorile adresate Restantieriloru si ajunse — că Pilatu în Credeu — si în esemplarele spedate la adres'a d-vōștre. Acelea privescu numai pre acei'a carorū suntu espressu îndreptate.

J. M. P. în **BI.** Suntemu pe pace.

Proprietariu, Editoru și Redactoru respundietoriu: **Niculae F. Negrutiu.**

Gherl'a. Imprimari'a „Georgiu-Lazaru.” 1880.